

Útočný boj v horském a zalesněném terénu

Podplukovník Vlastimil Lidický

Soudobé operace mohou probíhat též v horském a zalesněném terénu. Bojová činnost vojsk v takovém terénu bude mít řadu zvláštností. Manévr silami a prostředky, především raketovými a jadernými zbraněmi, nabývá v horském a zalesněném terénu zvláštního významu.

Útočné operace v horském a zalesněném terénu jsou velmi složité a úporné. Jejich řízení vyžaduje vysoké mistrovství velitelského sboru, výtečnou kvalifikaci štábů, hluboké chápání charakteru soudobých operací a znalosti zvláštního způsobu boje a sražení v horách.

Naše armáda v případě napadení socialistického tábora může plnit bojové úkoly v rámci Varšavské smlouvy na různých prostorech evropského válčiště, které jsou z velké části hornaté a zalesněné. Proto tomuto druhu boje musíme v přípravě velitelů, štábů a vojsk věnovat též zvláštní pozornost.

VLIV HORSKÉHO A ZALESNĚNÉHO TERÉNU NA BOJOVOU ČINNOST VOJSK

Zabezpečení bojových úkolů, vysokého tempa postupu vojsk, jejich vysoké pohyblivosti a schopnosti nepřetržitě a širokého manévru v značně rozrušeném, zavaleném, zataraseném a zamořeném terénu patří v soudobé útočné operaci mezi nejdůležitější a velmi pracné úkoly vojsk. Charakter horského a lesnatého terénu s úzkými a strmými zalesněnými údolími, nepřístupnými, těžko schůdnými úbočími a svahy a značnými výškovými rozdíly, spojenými s nepřehledností terénu, toto zabezpečení velmi ztěžuje.

Horský a lesnatý terén ztěžuje bojovou činnost vojsk především tím, že:

— je ztěžován manévr silami a prostředky, je nedostatek komunikací a sjízdnost horských, lesních cest a terénu je velmi obtížná. Zničené úseky cest se dají stěží obejít, jednotky na vozidlech a bojová technika se pohybují daleko nižší rychlostí než v rovinatém terénu. Za deště bývají komunikace zaplaveny a rozbahněny. V zimě bývají v údolích a na úbočích značné vrstvy sněhu, které ještě více omezují pohyblivost vojsk. Atomovými údery může dojít k vytváření lavin a závalů a velkým lesním požárům, které podstatně sníží tempa útočících vojsk a v některých případech vyřadí komunikace na dlouhou dobu;

— je v podstatě omezena bojová činnost tanků a tankových útvarů vůbec a k zabezpečení jejich manévru jsou nutná různá technická a ženíjná opatření, jako — zpevňování komunikací, úprava mostů a můstků, vyznačení cest pro noc, rozšiřování komunikací apod.;

— znesnadňuje vojskům a štábům orientaci. To vyžaduje — dokonalou pořádkovou službu, vytyčování cest a dokonalý výcvik štábů a vojsk v postupu podle azimutu;

— v zimních, jarních a podzimních měsících obvykle dochází k náhlým změnám v počasí. Nestálé povětrnostní podmínky a náhlé vytváření mlh, deště nebo vánice často mohou podstatně narušit bojovou činnost. Vzniká často nebezpečí zbloudění vojsk nebo techniky, nesmírně se ztěžuje bojová podpora vojsk a jejich materiální zabezpečení, což někdy při slabé organizovanosti a nepevném velení může znamenat úplné zhroucení bojové činnosti a nesplnění uložených úkolů;

— časté deště mohou nejen způsobit rozbahnění a nesjízdnost cest, ale v úzkých a zaříznutých údolích i rozsáhlé povodně a záplavy, což může způsobit značné zdržení v plnění úkolů vojsk. Objezdů zaplavených míst jsou mnohdy těžko překonatelné, znamenají neplánované zasazení techniky a vojsk pro jejich zřízení, vytyčení a údržbu; tempo postupu vojsk se tím neúměrně snižuje;

— projevuje se stínící účinek na provoz rádiových stanic, činnost radiolokátorů a prostředků zvukoměrného průzkumu. Spojení a tím i velení vojskům divize na jednotlivých směrech se stává vlivem terénu a povětrnostních podmínek stálým problémem činnosti štábů všech stupňů;

— ztěžuje plánovité použití těžké silniční ženíjní techniky vzhledem k omezeným možnostem jejího použití, což úpravy na komunikacích a jiné ženíjní práce činí obtížnými a namáhavými;

— značné výškové rozdíly a postup vojsk a bojové techniky vyžaduje zvýšenou spotřebu pohonných hmot. To vyžaduje dokonalé doplňování pohonnými hmotami. Doprava PHM k bojujícím vojskům je též obtížná. Je třeba brát v úvahu i tu okolnost, že výkon motorů vozidel a bojové techniky se ve velkých výškách snižuje;

— vytváří pro nepřítele možnosti účinného přehrazení jednotlivých směrů postupu vojsk vytvářením zátarasů a závalů všeho druhu. Zvláště v úžlabinách a hlubokých údolích se budou vojska setkávat s těmito překážkami, přičemž budou často kombinovány i s rozsáhlými chemickými zátarasy, nebo s úseky zamořenými trvalými otravnými látkami;

— je nutné zamezit pronikání nepřátelského průzkumu do vlastních bojových sestav. Vzhledem k nesouvislé frontě a bojové činnosti vojsk na směrech, k členitosti a nepřehlednosti terénu vznikají předpoklady pro snazší pronikání nepřátelského průzkumu.

Všechny tyto hlavní zvláštnosti budou mít vliv na vytváření bojových sestav, na hloubku úkolů, na volbu směrů hlavního úderu, na manévr, použití ZHN a vytváření silných záloh na jednotlivých směrech.

CHARAKTERISTIKA ÚČINKŮ ZHN V HORSKÉM A ZALESNĚNÉM TERÉNU A OCHRANA PROTI NIM

Horský a zalesněný terén velmi ovlivňuje použití atomových zbraní. Boj v horách je ve většině případů bojem malých jednotek a proto skýtá poměrně málo cílů vhodných pro AZ, neboť účinky by neodpovídaly možnostem této zbraně. Proto budou divize pro boj v horském a zalesněném terénu dotovány pouze takovým počtem jaderných úderů, které jsou pro splnění uložených úkolů minimálně nutné.

Pro stupeň účinků výbuchů atomových zbraní na bojující vojska v horách je rozhodující ráže, výška výbuchu a umístění epicentra.

Účinek tlakové vlny bude v horách značně omezen členitostí terénu s porosty. Podle relativního převýšení výbuchu nad povrchem a podle členitosti terénu vznikne v zasažené oblasti určité množství prostorů, které budou před účinky tlakové vlny chráněny. Čím nižší výbuch a členitější terén, tím více bude chráněných prostorů.

Rozsah účinků tlakové vlny v horském terénu ve srovnání s jiným terénem je rozdílný v tom, že se tlaková vlna deformuje do nepravidelných tvarů. Proto v místech, kde narazí tlaková vlna na svahy horských hřbetů, je její dosah omezen, zato však ve směru údolí působí do větších vzdáleností. V úzkých dolinách, uzavřených kotlinách, soutěskách, na přechodech a svazích se účinek výbuchu zvyšuje mnohonásobným odrazem tlakové vlny. Dobře budou chráněny jednotky v členitém terénu ukryté i nedaleko od místa výbuchu. **Je proto nutné, aby jednotky využívaly v plné míře přirozené ochrany, kterou členitost terénu skýtá, a přitom budovaly především na velitelských stanovištích okopy a úkryty k ochraně před účinky ZHN.**

Pozemní výbuchy jaderných zbraní vytvářejí kromě úseků silného a dlouhodobého zamoření též rozsáhlé závaly a zátarasý.

Úseky napadené jadernými zbraněmi, ať vlastními či nepříteli, se mohou proto stát na dlouhou dobu překážkou pro útočící vojska.

Rozsah účinků světelného (tepelného) záření a pronikavé radiace v horách je snižován tím, že jsou zachycovány členitostí terénu (skalami, stěnami, svahy, porostem). Na účinky světelného záření má značný vliv i oblačnost a mlha, která jeho dosah v horském a zalesněném terénu velmi omezuje.

Vojska běžně využívají k pobytu lesních prostorů, které poskytují přirozenou ochranu před pozorováním, ochranu před povětrnostními vlivy a mají celou řadu výhod. Les také snižuje ničivý účinek tlakové vlny. Proti rovinatému bezlesému terénu snižuje přetlak zhruba 1,25krát až 1,3krát.

Ochranné vlastnosti lesních prostorů jsou závislé na stáří a druhu lesa, vzdálenosti korun od sebe, na vegetačním období a na vzdálenosti živé síly od okraje lesa. Nárazem vzduchu v čele tlakové vlny dochází k servání listů a jehličí se stromů, které působí řezné rány na nekrytých částech těla, dochází k povalení slabších kmenů a k částečným nebo i souvislým závalům. Účinkem světelného záření může dojít i k lesnímu požáru. Vojska i v lese zabezpečíme proto před účinky tlakové vlny na terén a příslušnými úpravami snížíme účinek vlny na vojska. **I v lese jsou tedy nutné okopy a úkryty, poskytující živé síle zvýšenou ochranu proti přímému působení tlakové vlny a chránící ji současně před zraněním haluzemi a padajícími kmeny stromů.** Je nutno přihlížet ke konfiguraci terénu a volit pro pobyt vojsk protisvahový terén, avšak současně mít na mysli možné závaly, to znamená přihlížet a vyhledávat požadovaný terén se širokými komunikačními možnostmi. Zvláštní pozornost věnujeme otázkám likvidace nebo omezení lesních požárů.

Členitý terén poskytuje ochranu i proti účinkům světelného záření. Budou-li vojska a jejich bojová technika ukryta po dobu záření při výbuchu atomové náplně ve stínu, který jim poskytuje okolní převýšení terénu, pak budou chráněna proti světelnému záření i proti pronikavé radiaci.

Na rozsah účinků jaderných zbraní mají podstatný vliv i povětrnostní podmínky. Radioaktivní prach může být zanesen do sousedních údolí a svahů, které je obklopují. Zjistit zamoření radioaktivními látkami v horském a zalesněném

terénu je velmi obtížné a někdy nemožné, stejně jako zjistit rozsah zamoření chemickými a biologickými látkami (hustý porost, rozervanost terénu).

Pohyb v ochranných prostředcích je velmi namáhavý a těžký, jakož i odsun zasažených osob na místa speciální očisty (k zdroji vody, potoku, do údolí apod.).

Otravné látky zůstávají v horách velmi účinným prostředkem k vyřazení živé síly a bojové techniky. Členitost horského a zalesněného terénu ovlivňuje jejich trvalost a může prodloužit nebo zkrátit dobu jejich účinků v terénu. Rovněž rozdíly v teplotě půdy i vzduchu tyto vlastnosti mění. Jsou-li zamořeny trvalými otravnými látkami hluboké prolákliny, úzká údolí, soutěsky, prostory v trvalém stínu, je takové zamoření dlouhodobé. Bylo-li bojových chemických látek použito na náhorních plošinách, terasách nebo na svazích, které jsou vystaveny slunečním paprskům a větrům, je jejich působnost značně kratší.

Také proudění vzduchu ovlivňuje stupeň trvalosti bojových otravných látek. Vítr rychle zmenšuje koncentraci dosaženou v zamořených prostorech. Proměnlivost počasí v horském a zalesněném terénu má značný vliv na použití chemických látek. Proto **použití bojových chemických látek je nutné plánovat tak, aby nebyly narušeny plány boje jednotek.** Těchto látek budeme používat zpravidla jen v těch prostorech, do kterých není předpokládán vstup vlastních jednotek a odkud nemohou být při náhlé změně povětrnostních podmínek vlastní jednotky ohroženy. Při deštích jsou bojové chemické látky (především trvalé otravné látky) strhávány vodou se svahů do údolí řek (potoků) a dochází tak v nich ke značné koncentraci otravných látek, které se až po určité době rozloží na neškodné látky.

Stupeň účinnosti bojových chemických látek v horském a zalesněném terénu ovlivňuje i jeho členitý povrch, který se stává zamořením někdy neprůchodný. Zamezuje-li terén v zamořeném prostoru svou neschůdností a nesjízdností odbočit jednotkám a bojové technice mimo komunikace (v případě zamoření cest), pak otravné látky mohou značně ztížit bojovou činnost jednotek. Rovněž tak při napadení soustředění jednotek bojovými chemickými látkami v terénu, který svou nesjízdností zabraňuje rychle opustit prostor, může dojít ke značným ztrátám, zvláště při použití prchavých otravných a novodobých, rychle působících látek. Husté lesní porosty, zamořené bojovými chemickými látkami, jsou vážnými překážkami v bojové činnosti jednotek.

Bojové chemické látky ztěžují daleko více bojovou činnost vojsk v horském a zalesněném terénu než v jiných oblastech, a to nejen svým účinkem, ale i tím, že ochranné prostředky značně zpomalují pohyb vojsk členitým nebo zalesněným terénem a fyzicky je více vyčerpávají. Ranění a zasažení bojovými chemickými látkami se ze zamořeného prostoru obtížně vynášejí. Z těchto důvodů činíme opatření k zabezpečení ochrany vojsk proti bojovým chemickým látkám a na druhé straně budeme velmi pečlivě plánovat a používat bojových chemických látek vlastními jednotkami.

Zápalné látky mohou způsobit velké lesní požáry, které ohrozí činnost jednotek. Hasit velké požáry nebude účelné pro nedostatek sil a prostředků, bude však nutné zabránit jejich dalšímu rozšiřování.

Povětrnostní podmínky v horském a zalesněném terénu působí i na **látky dýmotvorné**, kdy změnou počasí, zejména větru, může dojít k nežádoucím účinkům. Dým může setrvat v terénu značně přes dobu, na kterou je připravena v daném

prostoru činnost vlastních vojsk, nebo být zanesen do prostorů, kde použití nebylo předvídáno.

Biologických zbraní bude v horském a zalesněném terénu použito za obdobných podmínek jako bojových chemických látek. Jejich přítomnost se však zjišťuje mnohem obtížněji. Nebezpečí napadení vojsk biologickými prostředky je možno předpokládat většinou jen v těch oblastech, kterých útočník nebude využívat, nebo jich dosáhne v době, kdy účinek těchto prostředků pomine. Z toho důvodu přicházejí v úvahu místa poměrně vzdálená od bojujících jednotek nebo důležité objekty. Jsou však i takové biologické prostředky, kterých může nepřítel použít i v těch oblastech, v nichž plánuje činnost. Jsou to však jen ty látky, proti jejichž působení může dosáhnout u svých vojsk včasnou imunitu očkováním. Je nutno, aby štáby, velitelé a jednotky sledovaly a znaly biologické prostředí a především živočichy, kteří se v těch nebo oněch horách (lesích) vyskytují a mohly odhalit napadení biologickými zbraněmi nepřítele.

Závěrem možno říci, že použití ZHN v horském a zalesněném terénu má omezenější rozsah než do plochy zamořeného prostoru, ale větší, trvalejší účinek. Jednotky v horském a zalesněném terénu budou poměrně dobře kryty před účinky tlakové vlny, světelného záření i pronikavé radiace. Ve snížených místech, v údolích, stržích, roklicích a podobných prostorech se bojové chemické látky hromadí, dlouho působí a proto jsou tato místa pro rozmístění jednotek někdy nevhodná.

Tyto rysy terénu a jeho vlivy je nutno brát v úvahu a plně je respektovat při volbě cílů pro jaderné údery. Podle konkrétních podmínek nutno volit výšku výbuchu tak, aby jím bylo dosaženo maximálního účinku.

ÚTOČNÝ BOJ V HORSKÉM A ZALESNĚNÉM TERÉNU

Úloha divize v útočném boji v horském a zalesněném terénu je daleko významnější, než v rovinatém terénu, jelikož úkol vyžaduje větší samostatnost velitele a štábu svazku. **Divize bude v horském a zalesněném terénu útočit zpravidla na směrech**, to znamená, že pásmo její bojové činnosti bude roztrženo na dva nebo několik samostatných směrů, oddělených od sebe horskými hřbety. Jednotky a útvary budou útočit především údolími a někdy budou nuceny překonávat i příčné hřbety.

Směr hlavního úderu vojsk povede v horském a zalesněném terénu k objektům majícím hlavní význam pro nepřítele, do prostorů rozmístění jeho záloh a největšího soustředění raketových a jaderných prostředků nepřítele.

Správná volba směru hlavního úderu je dána skutečností, že v průběhu boje bude velmi obtížné jej měnit, provádět rozsáhlé přeskupení sil a prostředků z jednoho směru na druhý. Jeho volbu bude ovlivňovat počet komunikací, celková kapacita směru a možnost boje za součinnosti všech druhů vojsk. Je však možné v některých případech vést hlavní úder i těžko dostupnými úseky. Výhoda je v tom, že můžeme při dodržení zásad utajeného velení a klamně činnosti dosáhnout maximálního účinku překvapení u nepřítele, nevýhoda, že se snižuje tempo útoku.

V horském a zalesněném terénu **můžeme použít všech forem manévru silami a prostředky**. Údolími a po horských cestách volíme průlom spolu s obchvaty, nebo obejítím přes horské hřbety. Jednotlivé útvary a jednotky divize budou

postupovat na značné vzdálenosti od sebe. Přitom budou plnit úkol ve vzájemné součinnosti a proto musí mít zabezpečeno nepřetržité spojení a pevné velení.

Útočný boj v horském a zalesněném terénu má předem určené cíle. Velitelé je dány tolik prostředků, aby mohl reálně splnit úkol i v rychlém tempu. Musí ovšem vojsk a prostředků využívat co nejekonomičtěji. Nepřetržitě rozvíjení útoku v horách v rychlém tempu se kromě normálních opatření zabezpečuje:

- zničením atomových a raketových prostředků nepřítele, průlomem jeho obrany do velké hloubky, rozrušením jeho systému velení a ničením jeho záloh a prostředků v hloubce obrany;

- rozsáhlým použitím taktických vzdušných výsadků k ovládnutí průsmyků a horských přechodů a jiných takticky důležitých bodů;

- rychlým pronikáním zesílených odřadů mezerami obrany nepřítele s úkolem rychle a odvážně působit v týlu nepřítele a včas zabraňovat nepříteli vytvářet na horských přechodech, roklích, soutěskách a řekách zátarasy, popřípadě organizovat destruktivní činnost;

- rozhodným uplatněním všech forem manévru, především smělym úderem do boku a týlu nepřítele zvláště na směrech, ze kterých vzhledem k malé schůdnosti a nepřístupnosti terénu úder co nejméně očekává;

- nepřetržitým plněním úkolů na jednotlivých směrech i v noci, zvláště energickou a iniciativní činností velitelů malých jednotek, mnohdy s využitím omezené viditelnosti, mlh, vánic, prudkých dešťů apod.;

- rozvíjet úspěch do hloubky zasazením druhých sledů nebo záloh a rychlým ovládnutím východů do výhodných prostorů pro útok do hloubky.

Divizi v útoku v horském a zalesněném terénu stavíme úkoly jako v normálních podmínkách (tj. bližší, následující a další úkol) **pouze s tím rozdílem, že úkoly budou podle charakteru a stupně obtížnosti terénu mělci.** V některých zvláště příznivých podmínkách v širokých údolích s příslušnou kapacitou a v přehledném terénu, mohou být hloubky úkolů stejné jako v normálních podmínkách.

K ovládnutí horských průsmyků bývá zpravidla výhodné zmocnit se okolních přílehklých výšin a potom teprve úderem do boku a týlu nepřítele ovládnout přechod. V některých případech, bude-li okolní terén přechodu těžko dostupný, bude nutné zmocnit se průsmyku nebo přechodu ztečí čelně.

Divize má za úkol prolomit taktickou hloubku nepřátelské obrany, ovládnout klíčová postavení (horské komunikační uzly, křižovatky, dominující výšiny, průsmyky, sedla, průchody apod.), zničit prostředky hromadného ničení nepřítele a uskupení vojsk, popřípadě i vyjít do prostorů, ze kterých lze rozvinout bojovou činnost vojsk do hloubky a šířky v normálních podmínkách.

Může-li další úkol armády v horském a zalesněném terénu být hluboký 150 až 200 km, pak tedy počítáme u motostřelecké divize, která by tento úkol plnila během 3 až 6 dnů, průměrně **střední tempo útoku 30 až 50 km/den.**

Ve velehorských oblastech a v prostorech s typickým vysokohorským charakterem bude tempo útoku ještě daleko nižší. Proto je třeba nepřetržitost útočného boje v horském a zalesněném terénu zabezpečit organizovanou, promyšlenou a sladěnou bojovou činností vojsk, tzn. účelným použitím a využitím účinků ZHN, činností výsadků, možností manévru do boků a týlu nepřítele, pronikáním mezerami v obraně nepřítele, řádným ženijním, materiálně technickým zabezpečením a pečlivě organizovanou pořádkovou službou.

Tempo v tomto případě nelze divizi pevně stanovit na hloubku celého úkolu a v celém rámci útoku divize. Tempo divize bude především dáno počtem přidělených jaderných úderů a bude se diferencovat po jednotlivých směrech a jednotlivých dnech bojové činnosti vojsk. Dobře vycvičená vojska s dokonalou technikou a dobře organizovaným bojovým zabezpečením mohou dosáhnout vysokých denních temp.

Šířka útočného pásma divize v horském a zalesněném terénu bude různá; bude záviset na důležitosti úkolu a místě divize v sestavě armády, dále na počtu jednotlivých možných směrů útoku a na silách a prostředcích nepřítele, který se brání v horách. Je možno počítat, že šířka útočného pásma divize v horách se může pohybovat **od 30 až do 50 i více kilometrů**.

V některých zvláštních případech může mít divize v rámci armády za úkol útočit na zcela samostatném směru. Divize pak nemusí mít určeno pásmo útoku, ale pouze směr hlavního úderu. Bude to především tehdy, bude-li divize útočit, na křídle bojové sestavy armády, chránit svým časově a prostorově sladěným postupem bok hlavního uskupení sil a prostředků armády, nebo při zcela samostatném úkolu na izolovaném směru. Takový případ (i když je velmi řídký a není pravidlem) dává veliteli divize možnosti širokého a složitého manévru silami a prostředky, bez závislosti na plnění úkolů sousedy.

Na bojovou sestavu svazku při útočné činnosti v horském a zalesněném terénu bude mít vliv cíl boje a zámysl použití atomových zbraní v rámci celé armády. Bojová sestava divize nebude vždy stejná. Bude určována charakterem a kapacitou jednotlivých směrů útoku v horách a budou časté případy, že divize bude útočit se všemi motostřeleckými pluky v prvním sledu, přičemž tankový pluk bude nejčastěji přesunován ve druhém sledu na nejschůdnějším směru postupu vojsk a s plánovaným jeho zasazením po překročení hlavních horských masivů, na rozsáhlých náhorních rovinách, v širokých a schůdných údolích, nebo po vyjití z hor vůbec.

Tanky motostřeleckých pluků budou ve většině případů rozděleny na jednotlivé směry postupujících motostřeleckých praporů a plnit v těsné součinnosti s nimi úkoly podpory jejich postupu. Rovněž protitankové dělostřelectvo a ostatní prostředky se přidělují do bojových sestav praporů i rot, především k vyvrácení ohnisek odporu ve skalních masivech, roklích a stržích.

Hlavními formami boje v horském a zalesněném terénu mohou být:

— čelní úder zpravidla na jednom nejdostupnějším horském směru s dalším rozvíjením činnosti do hloubky a vyjitím do širokého údolí nebo na náhorní rovinu;

— úder na dvou sbíhajících se horských směrech s cílem obklíčit a zničit hlavní uskupení nepřítele v obraně po částech;

— čelní úder na několika dostupných směrech s úkolem rozvrátit nepřátelskou obranu, zničit uskupení nepřítele po částech a tím si vytvořit podmínky pro vyjití hlavních sil do takových prostorů, které umožňují zasazení druholedových útvarů (především tankových) k rozvíjení útoku v normálních tempech a podmínkách.

Za boje v horském a zalesněném terénu silně vzrůstá význam záloh. Úkolem vřevojuskových záloh na stupni divize bude kromě normálních úkolů především

boj s výsadky, diverzními a průzkumnými jednotkami nepřítele, ochrana přisunových a odsunových cest, horských sedel, průsmyků, mostů a důležitých křižovatek.

Velitel divize musí využít všech forem manévru, aby se zmocnil důležitých prostorů, jejichž ovládnutí čelním úderem by vyžadovalo značné síly a prostředky a bylo by mnohdy spojeno se ztrátou tempa útoku.

Hlavní těžiště bude spočívat v činnosti malých jednotek, které budou často spojovány s činností taktických výsadek.

Divize bude mít k plnění úkolů přidělen pouze nutný počet jaderných úderů. Vzhledem k tomu, že nepřítel bude mít těžiště své činnosti položeno v podhůří a rovinatých úsecích fronty a tam bude mít rozloženy i prostředky atomového napadení, budou jaderné údery divize využívány především k ničení vyskytнувších se prostředků ZHN nepřítele v útočném pásmu divize, k zničení nepřátelských záloh, míst velení a důležitých obranných objektů na jednotlivých směrech.

Zbraně hromadného ničení budeme v útoku divize v horském a zalesněném terénu výhodně používat především k ničení objektů nepřítele na náhorních rovinách, v úzkých a hlubokých údolích a k vytváření mohutných zátarasů s cílem ztížit přesuny silných nepřátelských záloh. Je však potřebné přihlížet k účinku těchto prostředků a k tomu, že jejich použitím mohou být vytvořeny tankové zátarasy a závaly, které by mohly ztížit a podstatně zpomalit postup vlastních vojsk.

Zvláštní pozornost věnujeme zabezpečení přesunů. Nepřehlednost terénu a těžké jeho podmínky dávají těmto otázkám zvláštní ráz. Proto řízení a zabezpečení přesunů vyžaduje přesnost práce štábu v propočtech, vysokou operativnost a dokonalé bojové, materiální a technické zabezpečení. Zvláštního charakteru zde nabývají otázky řízení přesunů, které je třeba zabezpečit dobře promyšleným, organizovaným a nepřetržitým spojením a dokonalou službou.

Důraz klademe na správné a časově přesné vyvedení útvarů divize na čáru zasazení. Bude-li divize zasazována z čáry, která leží již v hornatém a zalesněném terénu, pak je třeba vzít v úvahu i otázku zabezpečení přesunu divize po osách na čáru zasazení. Osy často vedou z normálního terénu na čáru zasazení předhůřím, jehož charakter se bude postupně měnit v hornatý terén.

Vojska musí proto vyjet z prostorů odpočinku nebo velké zastávky do zasazení již v té sestavě, která odpovídá sestavě divize při zasazení. Vzhledem k nedostatku příčných komunikací a cest vůbec v předhůří i na čáře zasazení není možný manévr silami a prostředky těsně před zasazením.

Veškeré přesuny po komunikacích na čáru zasazení i v průběhu bojové činnosti je třeba přesně časově sladit, aby nedošlo k nebezpečnému hromadění vojsk v nebezpečných úsecích na osách postupu. Zvláštní důraz klademe přitom na přemísťování prvků velení (PVS, VS, TVS) a oddílů vojskových raket.

Prvním požadavkem bude průzkum, úprava komunikací, vyřešení objížděk a zabezpečení přesunu divize nebezpečnými místy. Nepřehlednost a roztržitost terénu v předhůří a horách dovoluje nepříteli ponechat v týlu našich vojsk dostatečně silné diverzní skupiny s cílem v rozhodných okamžicích narušovat přesuny vojsk, uvádět naše vojska a štáby v omyl, ničit vojska, techniku a ko-

munikační objekty. Proto **otázky bojového zabezpečení a materiálně technického zajištění přesunu vystupují** v horském a zalesněném terénu **naléhavě do popředí.**

Vzhledem k časově propočtenému a sladěnému zasazení divize musí velitel být připraven řešit i takové úkoly, jako je převzetí úkolů prvosledových útvarů druhosledovými. Jadernými údery nepřítele na zjištěné proudy divize může být útvar, který velitel divize předpokládá zasadit v prvním sledu, zničen, nebo na určitou dobu vyřazen z boje a jeho úkol bude muset převzít útvar, přesunující se ve druhém sledu. Aby tento útvar mohl předjet vyřazený útvar a tím i zátaras, který na komunikaci vznikl úderem nepřítele, musí být připraveny dobré a jasně vyznačené objížďky v několika variantách podle počtu nebezpečných míst na osách přesunu.

Za přesunu vojsk divize na čáru zasazení budou vojska často překonávat široké zamořené prostory, zdolávat všechny druhy zátarasů a překážek, vzniklých jak přímou činností vojsk nepřítele (záškodnické a diverzní skupiny), tak použitím jeho jaderných zbraní. Tato skutečnost se musí nutně odrazit v řešení všech otázek bojového, materiálního a technického zabezpečení divize.

Zvláštní pozornost budeme věnovat přípravě a organizaci pořádkové služby.

Pořádkové orgány divize musí být schopny řešit úkoly spojené se zabezpečením přesunu vojsk sami, přímo na místě, musí jim být vysvětlen jejich úkol a jeho důležitost a jejich činnost všestranně zabezpečena dokonalým spojením. Úkol pořádkové služby je těžký v tak obtížných podmínkách, kdy zasazení divize z čáry široké 30 až 40 km může být plánováno v horském údolí, příčném ke směru postupu vojsk. Tyto okolnosti ještě velmi často ztěžuje horská řeka, tekoucí údolím. V takových případech musí pořádková služba divize plnit nejen úkoly navedení vojsk na čáru zasazení po směrech, ale i řídit na poměrně malém prostoru rozčleňování proudů v součinnosti s pořádkovými orgány na přechody přes řeku (brodová a jiná přepraviště) a vyvádět je v plánovaných časech na směry útoku.

Nedostatek komunikací si často vynutí řízení oboustranného pobytu. Rovněž na zřizovaných výhybkách a plochách pro odstavení poškozené techniky je třeba rovněž organizovat pořádkovou službu. K zabezpečení plynulého pohybu vojsk, bojové techniky a vozidel po úzkých a nepřehledných cestách, se plně používají různé výstražné a uvědomovací (informační) značky.

Úkoly pořádkové služby bude divize za přesunu na čáru zasazení a v boji plnit jednotkami vyčleněnými z druhých sledů a záloh. Nesplnění úkolů pořádkové služby, nahromadění vojsk a prostředků na komunikacích, ucpání soutěsek, křižovatek, průsmyků, důležitých mostů a přechodů přes horské řeky, může vést ke značným ztrátám způsobenými údery letectva nepřítele a jeho zbraněmi hromadného ničení, ke značnému zpomalení tempa postupu vojsk, ke zpožděnému zásahu záloh, druhých sledů nebo dokonce může vést i ke zhroucení útoku a nesplnění úkolu.

Velkého významu nabývá otázka technického zabezpečení zasazení divize. Technické prostředky (především jejich vyprošťovací a uvolňovací části) musí být rozmístěny na kritických místech (soutěsky, úzká údolí) a řešit uvolňování komunikací a zabezpečení přesunů vojsk v těsné součinnosti s pořádkovými orgány a s ostatními druhy vojsk, především se ženisty.

V horském a zalesněném terénu má velký význam počáteční bojová sestava a uskupení sil a prostředků podle směru, jelikož v průběhu boje bude velmi těžko ji měnit a provádět složitý a náročný manév. Bojové sestavy útvarů a jedno-

tek útočících na jednotlivých směrech (cestách, údolích) budou členěny více do hloubky a bojové úkoly budou plnit často samostatně.

Letectvo při zabezpečování útočného boje divize v horském a zalesněném terénu se používá především k ničení nepřítele a jeho záloh v prostorech těžko dostupných a v prostorech, kam lze těžko vést palbu pozemních zbraní, k úkolům průzkumu a k vyhledávání a ničení zbraní hromadného ničení nepřítele. Rovněž může být použito, aby svou bojovou činností omezovalo manévry záloh nepřítele. Zálohy a prostředky nepřítele na přesunu ničí letectvo zpravidla při jejich průchodu soutěskami a hlubokými údolím. Důležitým úkolem letectva je řízení dělostřelecké palby, pozorování bojiště, udržování spojení a ochrana útočících vojsk.

V rozsáhlé míře budeme v horském a zalesněném terénu **využívat vzdušných výsadek**, především taktických, ať již padákových či vrtulníkových. Budou-li výsadky vysazeny do nepřátelského týlu a do důležitých prostorů, mohou mít vliv nejen na zničení a rozvrácení obranné sestavy nepřítele, ale mohou v některých situacích vytvářet i podmínky k obklíčení a zničení nepřátelských uskupení.

Vzdušných výsadek budeme používat především k těmto úkolům:

- zmocnit se horských přechodů a umožnit jejich překonávání vlastními vojsky;
- zachvacovat důležité terénní čáry a předcházet nepřítele v jejich obsazování;
- ovládnout a udržet přechody na horských vodních tocích do příchodu vlastních vojsk;
- ničit zjištěné zbraně hromadného ničení nepřítele, odpalovací zařízení, sklady jaderné munice, navigační radiolokační systémy apod.;
- zabraňovat přísunu záloh nepřítele z hloubky a ničit je.

Na bojovou sestavu výsadku, jeho sílu, složení a jeho činnost má vliv konkrétní úkol, charakter terénu v prostoru vysazení (shozu) a síla a prostředky nepřítele. Použití výsadek v častých případech bude plánovat štáb divize sám, zvláště při útoku na samostatném směru. V některých případech to budou malé skupiny padákového výsadku, které mohou kromě dílčích bojových úkolů plnit též úkoly průzkumu, nebo řízení destrukční a bojové činnosti partyzánských oddílů (oddílů), působí-li tyto v pásmu činnosti vojsk. Vzhledem k členitosti a pokrytosti terénu je však nutno pečlivou pozornost věnovat volbě prostorů a místu shozu nebo vysazení výsadku.

Dovedně organizovaná činnost výsadek podstatným způsobem zvyšuje tempo útoku.

Zvláště výhodné podmínky skýtá hornatý a lesnatý terén pro činnost partyzánských jednotek (oddílů, oddílů). Jejich význam kromě politických cílů tkví i v tom, že svojí činností mohou podstatně přispět ke splnění úkolů útočících vojsk. Je proto nutné využít jejich činnosti k zeslabení obrany nepřítele na horských směrech, k ničení jeho záloh, štábů, prostředků ZHN, skladů, techniky, k ovládnutí důležitých prostorů k průzkumu a tak přispívat k dosažení a udržení stanovených temp vlastními vojsky. Jejich činnost je sladována především s činností výsadek. V těžko dostupném a nepřehledném terénu mohou být partyzáni, jako dobře znalí místního terénu, použiti jako průvodci při pronikání bojových a průzkumných skupin do týlu nepřítele.

Bojová činnost vojsk s činností místních partyzánských oddílů (svazků) se slaďuje na stupni armáda (front). Na stupni divize jen, útočí-li na samostatném směru.

Úspěchu v útoku divize v horském a zalesněném terénu bude dosaženo rychlým zničením raketových a atomových prostředků nepřítele na nejdůležitějších směrech, rozhodnou bojovou činností vojsk, dovedným využitím odkrytých boků a rychlým manévrem a soustředováním převahy sil a prostředků na hlavním směru činnosti vojsk a ovládnutím rovinatých úseků, které zabezpečují rozvinutí útočného boje do hloubky.

To jsou hlavní a nejcharakterističtější rysy soudobého útočného boje v horském a zalesněném terénu.

Rozhodující význam v útočném boji divize v horském a zalesněném terénu má **pevné, organizované a přímé velení velitelem a štábem divize**. Náročnost organizovaného a pevného velení vysvitá ze samotného charakteru útočného boje v horách. Štáb svazku musí nejen dokonale zplánovat a propočítávat bojovou činnost vojsk divize v jednotlivých fázích boje, ale i zabezpečit činnost při všech nepředvídaných událostech a rychlé velení vojskům. K tomu využívá veškerých forem a všech prostředků spojení. V častých případech budou informace vojsk, působících na jednotlivých směrech, a doručování bojových úkolů, spočívat na nejprimitivnějších a nejjednodušších prostředcích spojení (pěší spojky, styční důstojníci, kurýři apod.). Vzhledem k tomu, že útvary divize budou útočit na jednotlivých směrech oddělených od sebe strmými srázy a hřbety a spojení bude obtížně realizovatelné, bude se muset štáb svazku často rozhodnout i pro decentralizované velení. Na některých směrech činnosti vojsk bude muset velitel divize pověřit velením a řízením činnosti vojsk svého zástupce s malou skupinou a sám se štábem velet na směru hlavního úderu.

Úspěšné velení vojskům, bojujícím na jednotlivých směrech **vyžaduje, aby jednotliví nižší velitelé, zvláště působící na větších vzdálenostech, znali důkladně zámysl velitele divize, jeho rozhodnutí a tak mohli dle úkoly řešit samostatně.**

Složitost útočného boje v horách s rozsáhlými lesními komplexy klade velké požadavky na jeho přípravu a organizaci. Proto údobí, kdy štáb bude plánovat a připravovat boj v horách, bude vyžadovat stejně jako velení a řízení vojsk v průběhu boje značné vypětí štábů i vojsk. Soudobé podmínky nutí štáby pracovat a řídit přípravu vojsk ve zkrácených lhůtách, což námahu zvyšuje.

Metoda práce velitele a štábu svazku v přípravě a řízení boje divize bude obdobná jako v normálních podmínkách, bude se však vyznačovat větší pečlivostí a detailností, především v jednotlivých prvcích bojového, materiálně technického a zdravotnického zabezpečení, v otázkách příprav a organizace součinnosti na všech stupních velení a v plánování nepřetržitého a pevného velení.

Nejdříve je třeba ujasnit si úkol divize (a úkolu nadřazeného). Při ohodnocení situace a v závěrech — návrzích náčelníků druhů vojsk, týlu a náčelníka štábu musí být vždy položen důraz na odlišnost boje v horském a zalesněném terénu. Samotný terén musí štáb divize důkladně prostudovat a pečlivě vyhodnotit. Z kritických a nebezpečných úseků na směrech postupu vojsk se zhotovují přesné profily komunikací nebo terénu. Pak přistupuje štáb svazku k rekonoskaci přímo v terénu. Tuto je výhodné vzhledem k širokému pásmu a členitosti terénu organizovat v několika skupinách, nebo vrtulníky.

Zvláštní význam v přípravě boje v horském a zalesněném terénu má **organizace součinnosti**. Musí být podrobná a důkladná. Obzvláště otázky součinnosti se sousedy při obejití, obchvatu nebo obklíčení jednotek nepřítel vyžadují dobré a detailní organizace součinnosti. Zásadní otázky součinnosti jsou řešeny při zabezpečování zasedání druhých sledů, záloh, při součinnosti s výsádky, letectvem, dělostřelectvem, ostatními druhy vojsk a partyzánskými skupinami (útvary).

Velitelská stanoviště umístíme v skrytých místech podél komunikací a v blízkosti křižovatek tak, aby měli možnost dalšího výjezdu a postupu za útočícími vojsky. Zvláštní pozornost budeme věnovat bojovému zabezpečení štábu a jeho ochraně proti možným zásahům nepřátelských záškodnických nebo diverzních skupin. Pro VS můžeme využít hluboké a úzké zářezy, strmé úžlabiny nebo rozsáhlé jeskyně, které poskytnou štábům dobrou ochranu proti účinkům zbraní hromadného ničení, částečně přístřeší před povětrnostními vlivy a dají se bránit i menšími silami.

Při přemísťování VS musíme dbát nejen na přesné zplánování s postupem útočících vojsk, ale zejména na možnosti spojení. Přemísťovat velitelská stanoviště budeme po upravených, prozkoumaných osách a k jejich zabezpečení vyčleníme ženijní prostředky. VS a PVS všech stupňů budeme daleko více přibližovat bojujícím vojskům. Jednak budou výhodně chráněna postupem druhých sledů, jednak z důvodů nepřehlednosti terénu a ztíženou situací při organizaci a budování spojení.

Hornatý a lesnatý terén má na organizaci a zabezpečení spojení podstatný vliv. Především ztěžuje organizaci a zabezpečení spojení s vojsky, která působí na samostatných směrech a v důsledku stínícího vlivu hor a odrazu rádiových vln od horských masivů ztěžuje zřizování a udržování rádiového i směrového spojení. Volba tras a stanovišť pro směrové stanice, jakož i výjezd stanic do prostorů činnosti a výjezd při přemísťování je velmi ztížen. Rychlost výstavby linkových vedení se vlivem značně členitého terénu snižuje a neúměrně se zvyšuje potřeba linkového materiálu, zejména kabelu. I pohyblivá pojítka se v horském a zalesněném terénu pohybují s daleko menší rychlostí. Ženijní úprava spojovacích uzlů, stanic a přisun spojovacích prostředků je ztížen skalnatým a porostlým terénem. **Nejvýhodnějších podmínek v zabezpečení rádiového spojení v horském terénu se dosahuje umístěním spolupracujících rádiových stanic na svazích k sobě přivrácených.** Výhodně lze též organizovat toto spojení do hloubky na jednotlivých směrech útoku podél údolí a horských hřbetů. V případě umístění rádiových stanic na odvrácených svazích je třeba brát v úvahu stínící účinek hřbetů a stanice umísťovat v dostatečné vzdálenosti do příkrých svahů.

Není-li možno zabezpečit přímé spojení mezi dvěma stanicemi, zřizují se **retranslační stanice**, a to buď pohyblivá retranslační místa (PRM) zřizovaná na vhodných výškových bodech a dominantách, nebo letecká retranslační místa (LRM) s umístěním rádiových stanic ve vrtulníku. V případě použití leteckých retranslačních míst je nutno spojení udržovat jen v relacích, nebo časově omezených úsecích vzhledem na letecké možnosti vrtulníků.

Linkové spojení bude budováno pouze v nejnútnejším rozsahu, hlavně na jednotlivých směrech bojové činnosti vojsk. Budování linkového spojení napříč horskými hřbety je spojeno s nesmírnými těžkostmi a bude uskutečňováno v ojedinelých případech. Propojení vojsk bojujících ve dvou nebo více rovnoběžných

směrech oddělených od sebe podélnými hřbety, bude uskutečňováno pouze na dosažených postupných cílech vojsk (horská sedla, soutěsky a průrvy, spojující tyto směry).

Vyšší spotřeba linkového materiálu nutí štáby organizovat více směrové spojení, které je výhodnější pro tento druh bojové činnosti vojsk. Linkové spojení tedy budeme používat ve výchozím položení a v útoku po jednotlivých směrech.

Důležitý význam mají pohyblivá a signální pojítka.

Pohyblivá pojítka se mohou v některých situacích a údobích stát jediným spolehlivým pojítkem. Využití pohyblivých pojítek je třeba plánovat podle stavu, charakteru komunikací a počasí. Výhodněji lze plánovat spojení pomocí vrtulníků. Spojovacích letounů se při boji v horském terénu používá málo, vzhledem k těžkostem výběru vhodných přistávacích ploch a častým špatným a nestálým povětrnostním podmínkám.

Signální pojítka jsou využívána hlavně na nižších stupních velení ve všech fázích útočného boje. Je třeba však brát v úvahu, že horský a lesnatý terén, časté mlhy, sněžení a deště omezují viditelnost optických signálů a zvukové signály jsou okolními terénními svahy a lesy omezeny na poměrně malé prostory.

Spojovací náčelník musí věnovat zvláštní pozornost zabezpečení spojení s útvary působícími na samostatných směrech, jejich vzájemnému součinnostnímu spojení, součinnostnímu spojení s výsadky, letectvem a sousedy. Zvláštní důraz je třeba klást na zabezpečení spojení orgánů pořádkové služby divize.

Součinnost s partyzánskými jednotkami se organizuje obvykle na zvláštním rádiovém směru nebo v součinnostních sítích.

Zvláštní důležitosti nabývá otázka vyčlenění dostatečné zálohy sil a prostředků spojení, neboť v průběhu boje může nastat zvýšená potřeba mezistanic.

Spojovací jednotky musí být vybaveny horskou výstrojí a příslušným nářadím k překonávání stoupání, skal, srázů apod.

V soudobém boji má mimořádný význam rychlé získávání zpráv o situaci a rychlé doručování rozkazů a nařízení podřízeným velitelům a štábům. K těmto účelům je obzvláště výhodné používat vrtulníků. **Vrtulníků je možno s výhodou použít** k přepravě směrových a styčných důstojníků, k přímému velení podřízeným útvarům (štábům) a k přímému pozorování bojiště velitelem nebo příslušníky štábu. Půjde zejména o velení útvarům, které budou útočit odtrženě od hlavních sil, bojovat v obklíčení nebo ničit obklíčeného nepřítele, výsadbům, ve střetném boji a za pronásledování. V těchto případech půjde o překlenutí poměrně velkých vzdáleností a terénu, který může být popřípadě i zamořen.

S vrtulníky ve vzduchu je nutné udržovat spojení. Za stávající situace bude výhodné organizovat zvláštní rádiovou síť na rádiových stanicích R-105 a účastníky: VS, PVS, TVS a vrtulníky. Tím bude zajištěno spojení s vrtulníky ve vzduchu ze všech míst velení a mimo to mohou být z VS předávány vrtulníkům zprávy o vzdušné situaci a nebezpečí útoku nepřátelských letounů. Rádiové sítě mohou pak velitelé a styční (směroví) důstojníci využívat pro předávání zpráv za letu. Vzhledem k nedostatku automatických retranslačních zařízení bude nutné zprávy dopravovat tranzitováním na PRM (LRM).

Bude-li organizována rádiová síť velení u svazku též na rádiových stanicích R-105, je možno této síti využít i pro spojení s vrtulníky.

Rádiové stanice bude zásadně obsluhovat sám důstojník, používající vrtulník (velitel, zástupce velitele, nebo směrový důstojník).

Ke spojení lze použít vrtulníků Mi-1 bez zvláštních konstrukčních úprav. Tímto způsobem je možné zabezpečit přímé velení vojskům jak za přesunu na čáru zasazení, tak i při zasazení divize a v útočném boji.

Vrtulníků Mi-4 je možno využít též k přemísťování některé spojovací techniky na těžce dostupná místa v terénu.

Útočná činnost vojsk v horském a zalesněném terénu má své charakteristické rysy i v otázkách zabezpečení všeho druhu.

Průzkum v horském a zalesněném terénu má své zvláštnosti. Kromě obvyklých úkolů průzkumu musí zahrnovat i organizaci průzkumu terénu, zejména pak zjišťovat zamořené úseky terénu, úžlabin a hlubokých údolí radioaktivními nebo otravnými látkami. Hlavním úkolem průzkumu bude zjišťovat přítomnost zbraní hromadného ničení a aktivně se podílet na jejich ničení.

Průzkumné jednotky pluku a divize je výhodné přepravovat do týlu nepřítele vrtulníky.

I organizace protivzdušné obrany se bude vyznačovat určitými zvláštnostmi.

Průzkum vzdušného prostoru a uvědomování bude organizován na těchto zásadách, jako při útoku v normálních podmínkách, avšak s maximálním rozšířením sítě pozorovatelů vzdušného prostoru. V mnohých případech dojde k decentralizaci palby až do jednotlivých baterií a protiletadlové jednotky budou často plnit úkoly bezprostředně v sestavě útočících vojsk. Musí být snahou velitelů a štábů, aby útvary protiletadlového dělostřelectva nezaostávaly za útočícími vojsky, jelikož je nebezpečí, že pro nedostatek komunikací a velké nahuštění vojsk na nich se nedostanou včas do prostorů bráněných objektů.

Při kladení požadavků na ochranu stíhacím letectvem je třeba, aby velitel a štáb svazku bral v úvahu omezené možnosti letectva v malých výškách pro značnou členitost terénu.

Horský a zalesněný terén značně ovlivňuje organizaci, plánování a činnost dělostřelectva. Jenom při zabezpečení útoku pěchoty a tanků na náhorních rovinách a v širokých údolích bude činnost dělostřelectva stejná jako za normálních podmínek.

Zvláštnosti dělostřelectva vyplývají zejména z rázu obrany nepřítele, využívajícího všech výhod terénu. Silně členitý terén, odvrácené svahy a lesní masivy vyžadují včleňovat do sestavy dělostřeleckých skupin zejména houfnice a rakety.

Zpravidla budou pluky, působící na samostatných směrech, posíleny oddílem divizního dělostřelectva a někdy i oddílem armádního kanónového dělostřelectva pro protibaterijní činnost a daleké palby. Plukovní dělostřelecké skupiny (PDS) budou vytvářeny tehdy, bude-li pluk posílen nejméně dvěma oddíly a bude možnost zabezpečovat palbou skupiny útok nejméně dvou praporů. V opačném případě se PDS nevytváří a část dělostřelectva se přiděluje přímo praporům 1. sledu. Divizní dělostřelecká skupina se bude vytvářet při možnosti působit v celém útočném pásmu divize (podpora dvou pluků), což však bude jen ve výjimečných případech.

Protože je použití tanků v horském a zalesněném terénu značně ztíženo, bude možno vytvářet **protitankové zálohy** slabší než v normálních podmínkách. Protitankové zálohy se nevytvářejí na všech stupních velení, zvláště je-li terén natolik členitý, že je použití tanků naprosto vyloučeno, nemusí se protitanková záloha vytvářet. Protitankové dělostřelectvo pluků bude pak možno použít k zesílení palby dělostřelectva ze zakrytých palebných postavení nebo jako doprovodné prostředky pěchoty.

Terénní podmínky značně ztěžují boj s dělostřelectvem a minomety nepřítele. Protože se útočí na jednotlivých směrech, bude veškerá činnost, směřující k umlčení dělostřelectva a minometů nepřítele spočívat na plukovních dělostřeleckých skupinách (oddílech). Proto je třeba je posilovat průzkumnými prostředky.

Pozemní průzkum v horách pracuje nepřesně a proto je výhodné využít vzdušného průzkumu, zejména vrtulníků.

Útok v horách klade **zvýšené nároky na úkoly ženíjního zabezpečení**. V ženíjním průzkumu věnujeme zvláštní pozornost komunikacím pro přesun vojsk, studií sítě cest, průseků a možnostem zřídit nové cesty v případě rozsáhlého zničení nebo zavalení stávajících.

Cesty si musí být schopny upravit kromě divizních a plukovních odřadů zabezpečení pohybu (OZP), které budou zpravidla postupovat po hlavních cestách, všechny jednotky vlastními prostředky. Pěchota i tankisté musí být připraveni odstraňovat lesní závaly, vytyčovat objízdky i upravovat neúnosný rozbahněný terén v horských údolích.

Vzhledem k možnostem nenadálých protiztečí nepřítele musí být jednotky schopny rychle pokládat minová pole k přehrazení nebezpečných směrů.

Při napadení vojsk zbraněmi hromadného ničení nepřítele musí být všechny síly a prostředky nasazeny k rychlému vyprošťování vojsk, opuštění zasaženého prostoru a k odstraňování následků napadení.

Hlavním způsobem přechodu horských řek bude brodění. Přitom je nutno brát v úvahu rychle se měnící stav vody zvláště v období dešťů a rychlý proud. Podrobný průzkum a vytyčení brodů bude jedním z důležitých úkolů ženíjních jednotek. Zvláštní pozornost je třeba přitom věnovat podrobnému průzkumu dna brodu (velké balvany, tůně apod.).

Zvětšenou pozornost věnujeme **získávání pitné i užitkové vody**. Zvýšená fyzická námaha vojáků v boji vyžaduje zvýšenou spotřebu a tudíž i zvýšenou dodávku pitné vody. Stejně je nutné zabezpečit i doplňování užitkové vody v chladících motorů bojové techniky chlazené vodou.

Ke zvláštnostem technického zabezpečení patří především vybavení vojsk a techniky všeho druhu výstrojí a výbavou pro překonávání strmých stoupání a prudkých klesání, zřizování stanic a míst technické pomoci na osách přesunu. Jednotky technického zabezpečení je třeba přibližovat k bojujícím sestavám vojsk, vyčleňovat na jednotlivé směry bojové činnosti prostředky technického zabezpečení, popřípadě zesilovat útvary a jednotky dílenskými specialisty, záložními díly a montážním nářadím.

Technické zabezpečení se organizuje především tak, aby jednotky nebo útvary, působící na samostatných směrech, byly po stránce technické plně soběstač-

né. Přitom se jim dočasně podřizují některé dílenské a vyprošťovací skupiny svazku.

Před překonáváním vrcholů, hřbetů nebo vysokých sedel je povinností všech velitelů překontrolovat u techniky stav brzd, řízení a upevnění nákladů na vozidlech.

Boj v horském a zalesněném terénu je charakterizován celou řadou zvláštností, které ovlivňují organizaci a činnost týlu. Jimi se zabývají další články, proto se o nich zmiňovat nebudu.

Z á v ě r

Útočný boj v horských podmínkách klade vysoké požadavky na štáby a vojska.

Charakter soudobé bojové činnosti, znásobený těžkostmi a zvláštními podmínkami horského zalesněného terénu vyžaduje od štábů všech stupňů vysokou rozhodnost, operativnost, iniciativu a smělost v řešení bojových úkolů vojsk. Aby mohly naše štáby úspěšně velet vojskům a řídit uložené úkoly, musí především samy dokonale zvládnout teoretické zásady soudobého boje (operace) v horském a zalesněném terénu do všech důsledků.

Zvláštní podmínky klade tento druh boje na vojska, materiál i bojovou techniku. Vyžaduje od vojsk vysokou tělesnou a fyzickou připravenost, odhodlání, iniciativu, dobrý výcvik, teoretické znalosti a zkušenosti. Složitost soudobého boje, těžký hornatý a lesnatý terén, drsné povětrnostní podmínky s náhlými změnami počasí a boj se lstivým a zákeřným nepřítelem ověří politické a morální kvality vojsk. Úspěch v tomto zvláštním druhu soudobé bojové činnosti vojsk mohou zaručit jen morálně pevná vojska, jejich teoretická, bojová i fyzická připravenost, dobrá příprava techniky, zabezpečení všeho druhu a cílevědomá, organizovaná a rozhodná práce štábů.

Rozebral jsem jenom některé hlavní zásady soudobého útočného boje v těžkém horském a zalesněném terénu. Otázky jednotlivých druhů vojsk zasluhují však více pozornosti, než jsem uvedl. Bude proto úkolem všech štábů a vědeckých pracovníků tento zvláštní druh boje neopomíjet a věnovat jeho studiu více pozornosti.

